

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Svk/2/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5021200430
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Benczová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:5021200430.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Benczovej a z členov senátu JUDr. Michala Dzurdzika, PhD. a JUDr. Zuzany Šabovej, PhD., v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): H. E., F. XX. E. XXXX, Q. T. H. XXX/X, XXX XX G., zast.: JUDr. Rastislav Otruba, advokát, so sídlom Kvačalova 1227/55, 010 04 Žilina, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina, so sídlom P. O. Hviezdoslava 6, 010 01 Žilina, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaZA/12029/2017 z 08. septembra 2021, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 31S/167/2021-66 zo dňa 18. októbra 2022, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.
- II. Žalovanému nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

I.
Priebeh administratívneho a súdneho konania

1. Žalovaný rozhodnutím č. KaZA/12029/2017 zo dňa 08. septembra 2021 na základe § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci žalobcovi v právnej veci o preskúmanie rozhodnutia Finančnej správy Slovenskej republiky č. 1100308/1/144753/2015. Žalobca požiadal o poskytnutie právnej pomoci v žiadosti doručenej dňa 28. júna 2017. O žiadosti žalobcu bolo rozhodnuté dňa 10. októbra 2017, a to rozhodnutím o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci číslo spisu KaZA/12029/2017, ČRZ: 91911/2017 z dôvodu, že žalobca vzhľadom na svoj príjem nespĺňa jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze. Uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 11. októbra 2017. Proti predmetnému rozhodnutiu o nepriznaní nároku podal žalobca správnu žalobu na Krajský súd v Žiline, o ktorej bolo rozhodnuté dňa 20. novembra 2019 rozsudkom sp. zn. 31S/136/2017, ktorým bola žaloba zamietnutá. Proti rozsudku správneho súdu podal žalobca kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd SR tak, že rozsudkom sp. zn. 6Sžk/4/2020 zo dňa 19. mája 2021 zmenil rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 31S/136/2017 zo dňa 20. novembra 2019 tak, že rozhodnutie Centra č. KaZA/12029/2017 zo dňa 10. októbra 2017 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu, že neskúmalo, či v danom prípade nie je možné aplikovať ustanovenie § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Vzhľadom na uvedený právny názor sa následne žalovaný opätovne zaoberal vyhodnocovaním, či žiadateľ spĺňa podmienky na priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci v zmysle zákona o poskytovaní právnej pomoci.

2. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí zdôraznil, že keďže účelom zákona o poskytovaní právnej pomoci je poskytovanie právnej pomoci fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, použitie ustanovenia § 5b ods. 6 je možné aplikovať len vo výnimočných situáciách. Predmetom sporu žalobcu bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia daňového úradu v spojení s rozhodnutím Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, ktorým bol žalobcovi vyrubený rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie jún 2008. Predmetný spor teda súvisí s podnikateľskou činnosťou žiadateľa v roku 2008, pričom Centrum právnej pomoci malo za to, že podnikateľ si musí byť vedomý rizika, ktoré podnikanie zahŕňa, a tiež možnosti prípadných súdnych sporov s podnikaním súvisiacich, a preto predmetný spor pri zohľadnení sociálnej situácie žiadateľa nie je možné považovať za prípad, na ktorý je možné aplikovať § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Neposkytnutím právnej pomoci zo strany Centra právnej pomoci nie je obmedzené právo žalobcu na súdnu ochranu, keďže žalobca si môže sám zvoliť advokáta mimo Centrum (pričom z podaní žalobcu vyplýva, že túto možnosť aj v minulosti využíval).

3. Žalobca brojil proti rozhodnutiu Centra všeobecnou správnu žalobou, o ktorej rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej ako „správny súd“) rozsudkom č. k. 31S/167/2021-66 zo dňa 18. októbra 2022 tak, že žalobu žalobcu zamietol.

4. V odôvodnení rozsudku správny súd uviedol, že podstata žalobných námietok formulovaných v podanej správnej žalobe bolo tvrdenie o nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovaného vo vzťahu k aplikácii § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ako aj o pochybení spočívajúcom v nepredložení veci Rade Centra právnej pomoci a riaditeľovi, ktorým s poukazom na ustanovenie § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci prináleží posúdiť, či sa v konkrétnom prípade nejedná o vec hodnú osobitného zreteľa. Žalobca zdôraznil, že tu došlo k porušeniu jeho práva na riadne a presvedčivé rozhodnutie zakotveného v ustanovení § 47 Správneho poriadku. Tiež poukázal na skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie neobsahuje poučenie o možnosti podať proti nemu odvolanie. Za relevantnú považoval aj skutočnosť, že vo veci došlo k zrušeniu bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a jeho manželky.

5. K výkladu ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci správny súd odkázal na závery prijaté veľkým senátom Najvyššieho správneho súdu SR v rozsudku sp. zn. 1Vs/1/2021 zo dňa 24.02.2022, z ktorého vyplýva, že „nie je vylúčené, že nastane situácia, že žiadateľ v rámci žiadosti nebude požadovať pre prípad nesplnenia zákonných podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, postup podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. a absenciu postupu podľa § 5b ods. 6 citovaného zákona namietať až v správnej žalobe. Pri posudzovaní dôvodnosti takejto správnej žaloby, bude namiesto prezumovať, že 'mlčanie' žalovaného v odôvodnení rozhodnutia ohľadom (ne)aplikácie § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. znamená, že tento postup neuplatnil, nakoľko vo veci neidentifikoval dôvody hodné osobitného zreteľa, čo súčasne ale znamená, že otázkou aplikácie ustanovenia § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. sa zaoberal a nepovažoval ju za dôvodnú. Správny súd následne v rozsahu uplatnených žalobných bodov vyhodnotí povahu veci, ktorej sa predmetná žiadosť týka s tým, že pokiaľ bude mať za to, že by predmetná žiadosť mala byť práve z dôvodu jej podstaty posudzovaná aj podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., zruší rozhodnutie žalovaného a vec mu vráti na ďalšie konanie, v rámci ktorého žalovaný predloží žiadosť riaditeľovi na rozhodnutie podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. Tento postup správneho súdu však nemôže byť pravidlom, ale vždy bude závisieť od okolností konkrétneho prípadu, jeho závažnosti a dôležitosti, na ktoré správny súd poukáže v odôvodnení svojho rozhodnutia. Uvedený záver môže evokovať rozpor s prijatým záverom veľkého senátu, ktorý uviedol v bode 49, avšak nie je tomu tak. Veľký senát v tejto súvislosti opakuje, že žalovaný nie je povinný zdôvodňovať, prečo neaplikoval ustanovenie § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., pokiaľ to žiadateľ výslovne neuvádza vo svojej žiadosti. V takomto prípade bude ale zároveň platiť, že aplikáciu ustanovenia § 5b ods. 6 citovaného zákona nepovažoval za dôvodnú“.

6. Správny súd uviedol, že z napadnutého rozhodnutia žalovaného je zrejmé, že tento sa v podrobnostiach zaoberal nemožnosťou aplikácie ustanovenia § 5b ods. 6, ako aj § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, čím naplnil požiadavku na riadne odôvodnenie rozhodnutia správneho orgánu v zmysle kritérií, ktoré vymedzuje znenie § 47 ods. 3 Správneho poriadku. Uviedol, že nie je pravdou, že by žalovaný len jednoducho konštatoval nesplnenie podmienok pre použitie § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ako to namietal žalobca, práve naopak v podrobnostiach poukázal na majetkové pomery žalobcu a konštatoval, že tento nespĺňa jednu z kumulatívnych

podmienok pre poskytnutie bezplatnej právnej pomoci - stav materiálnej núdze. Rovnako sa žalovaný vysporiadal s „okolnosťami žiadanej právnej pomoci“, ku ktorej otázke zaujal zrozumiteľné stanovisko, keď konštatoval, že z hľadiska sociálneho a spoločenského statusu, ako aj na základe predmetu sporu, vo vzťahu ku ktorému žalobca žiadal právnu pomoc, nie sú zistené žiadne mimoriadne dôvody na poskytnutie výnimky v prospech žalobcu. V tomto smere bolo napadnuté rozhodnutie podrobne odôvodnené. Rovnako sa žalovaný v podrobnostiach vysporiadal aj s dôvodmi, pre ktoré nie je možný postup podľa § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci, hoci na to nebol povinný (viď odsek 16 napadnutého rozsudku). Správny súd len stručne uviedol, že žalovaný nedostatky v odôvodnení ohľadom použitia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci nenamietal, poukázal len na nepredloženie veci Rade a riaditeľovi Centra právnej pomoci.

7. K námietke, že bezpodielové spoluvlastníctvo žalobcu a jeho manželky bolo zrušené, správny súd uviedol, že v zmysle § 4 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci v spojení s § 3 písm. a) zákona č. 601/2003 Z. z. bola táto námietka vyhodnotená ako neopodstatnená. Existencia či neexistencia bezpodielového spoluvlastníctva, pokiaľ manželstvo stále trvá, nemá vplyv na hodnotenie príjmovej situácie žalobcu (žalovaný navyše uvádzal, že pre jeho rozhodnutie nebolo posúdenie majetkovej situácie žalobcu podstatné).

8. K námietke týkajúcej sa absencie poučenia žalobcu o možnosti podania odvolania proti rozhodnutiu žalovaného správny súd uviedol, že administratívne konanie o žiadosti o poskytnutie právnej pomoci je v zmysle § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci jednostupňové - riadny opravný prostriedok prípustný nie je. Rozhodnutie je ale preskúmateľné v správnom súdnom konaní na základe žaloby, ktorú aj v aktuálnej veci v zákonnej lehote žalobca podal. Na základe uvedeného uvedenú žalobnú námietku vyhodnotil správny súd ako neopodstatnenú.

9. Správny súd uzavrel, že námietky žalobcu uvedené v správnej žalobe sú nedôvodné, keďže neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného, pričom správny súd nezistil, že by preskúmaným rozhodnutím žalovaného došlo k porušeniu zákona a chránených záujmov žalobcu.

10. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP a contrario tak, že žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, pretože v konaní nebol úspešný a rovnako nepriznal náhradu trov ani žalovanému (§ 168 SSP a contrario).

II.

Argumentácia účastníkov v kasačnom konaní

11. Proti rozsudku správneho súdu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote kasačnú sťažnosť a navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Sťažovateľ odôvodnil svoju kasačnú sťažnosť s poukazom na ustanovenie § 440 ods. 1 písm. i) a g) SSP.

13. Poukázal na zmysel ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci v kontexte dôvodovej správy k tomuto zákonu a usmernenia vyplývajúceho z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Sžk/4/2020 zo dňa 19. mája 2021, ktoré podľa neho žalovaný a správny súd zjavne nepochopili. Žalovaný i napriek výslovne stanovenej povinnosti venovať sa náležitému odôvodneniu nepoužitia ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci v uvedenej veci iba konštatoval, že konanie, v ktorom žalobca požaduje poskytnutie právnej pomoci nespadá pod „vec osobitného zreteľa“, avšak opätovne v tomto prípade absentuje odôvodnenie takto prijatých záverov. Žalovaný mal riadne odôvodniť, prečo nie je možné postupovať v zmysle načrtnutého zákonného ustanovenia a nie opätovne upriamovať pozornosť na príjmové pomery žalobcu a jeho postavenie, ktoré sú pri aplikácii tohto ustanovenia druhoradé.

14. Na základe uvedeného navrhol, aby kasačný súd podľa § 462 ods. 2 SSP rozhodnutie správneho súdu zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovaného a vec mu vráti na ďalšie konanie.

15. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa podrobne vysporiadal s ustanovením § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci, pričom

uviedol, že ide o priestor tzv. správnej úvahy správneho orgánu o možnosti alebo nemožnosti jeho aplikácie. Zároveň uviedol, že táto otázka nemá byť predmetom konania o kasačnej sťažnosti, nakoľko jej predmetom má byť hodnotenie postupu a rozhodnutia správneho súdu a nie správneho orgánu. Navrhol podanú kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

III.

Posúdenie kasačného súdu

16. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný podľa § 21 písm. a/ SSP v spojení s § 438 ods. 2 SSP, po tom, čo zistil, že kasačná sťažnosť bola podaná riadne a včas (§ 443 SSP a § 444 SSP), oprávnenou osobou na podanie kasačnej sťažnosti (§ 442 SSP), smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 SSP), kasačná sťažnosť má predpísané náležitosti (§ 445 ods. 1 SSP a § 57 SSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie z dôvodov a v rozsahu uvedenom v podanej kasačnej sťažnosti podľa § 440 SSP, § 441 SSP a § 453 SSP a postupom podľa § 455 SSP bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

17. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v súvislosti s otázkou zohľadnenia konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (NS SR) pri svojom rozhodovaní konštatuje, že rozhodovaciu prax NS SR možno na účely zabezpečenia continuity rozhodovacej činnosti a zabezpečenia právnej istoty považovať za rozhodovaciu činnosť kasačného súdu. V tejto súvislosti považuje aj vo vzťahu k aplikácii § 464 ods. 2 SSP za rozhodujúce, že odo dňa 01. augusta 2021 došlo k prechodu kompetencií zo správneho kolégia NS SR na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (kompetenčná kontinuita). V súlade s princípom právnej istoty a legitímnych očakávaní založených aj na ustálenej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít [§ 5 ods. 1 SSP v spojení s čl. 2 ods. 1 až 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov], je kasačný súd viazaný doterajšou rozhodovacou činnosťou správneho kolégia NS SR.

18. Predmetom konania pred kasačným súdom je rozhodnutie o podanej kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku správneho súdu, ktorým správny súd zamietol žalobu žalobcu vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci.

19. Podľa § 1 zákona č. 327/2005 Z. z. účelom tohto zákona je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, v konaniach o oddĺžení podľa osobitného predpisu, v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení, v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny alebo v konaní o zaistení žiadateľa o udelenie azylu podľa osobitného predpisu, oznamovateľom kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti alebo osobe, voči ktorej bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu, a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov.

20. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. tento zákon sa vzťahuje na poskytovanie právnej pomoci

a) v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach, v konaniach o oddĺžení podľa osobitného predpisu, v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v týchto veciach aj v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky,
b) v cezhraničných sporoch v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach a v rodinnoprávných veciach,
c) v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení, v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny, v konaní o zaistení žiadateľa o udelenie azylu a v týchto veciach aj v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky,
d) osobe, voči ktorej bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu v konaniach súvisiacich s podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

21. Podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riaditeľ po predchádzajúcom stanovisku rady rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci osobám, ktoré nespĺňajú podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona z prostriedkov centra.

22. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

23. Podľa § 47 ods. 3 Správneho poriadku v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

24. Z ustanovenia § 1 zákona č. 327/2005 Z. z. vyplýva jeho účel, a to vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv a prispieť k predchádzaniu právnych sporov. Štát potom sám, resp. v prevažnej miere, znáša náklady za poskytnutie právnej pomoci znevýhodneným osobám. V takom prípade je viac ako vhodné stanoviť podmienky, za ktorých bude takáto forma právnej pomoci fyzickým osobám patriť, a to predovšetkým v snahe vylúčiť zneužívanie tejto právnej úpravy.

25. Kasačná sťažnosť žalobcu bola v zmysle § 440 ods. 1 písm. i) a g) SSP založená na nesprávnom právnom posúdení veci správnym súdom a nerešpektovaní správneho súdu - záväzný právny názor kasačného súdu, nakoľko žalovaný nevyhodnotil a neodôvodnil skutočnosti podstatné pre posúdenie opodstatnenosti ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci.

26. Kasačný súd v prvom rade poukazuje na závery prijaté veľkým senátom Najvyššieho správneho súdu SR v rozsudku sp. zn. 1Vs/1/2021 zo dňa 24. februára 2022, z ktorého vyplýva, že žalovaný nebol povinný osobitne odôvodňovať postup znamenajúci nepredloženie veci riaditeľovi Centra právnej pomoci, hoci tak riadne učinil, a to na základe kritérií stanovených ustanovením § 47 ods. 3 Správneho poriadku.

27. Z administratívneho spisu má kasačný súd za jednoznačne preukázané, že žalovaný sa zaoberal aj povahou sporu v kontexte posudzovania veci podľa ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Predmetom sporu je preskúmanie zákonnosti rozhodnutí daňových orgánov, ktorými bol žalobcovi vyrubený rozdiel dane z pridanej hodnoty. Žalovaný vyhodnotil status žalobcu nielen v intenciách ustanovenia § 6b ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ale aj ustanovenia § 5b ods. 6 tohto zákona. Podľa § 5b ods. 6, ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riaditeľ po predchádzajúcom stanovisku Rady rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci, ktoré nespĺňajú podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona, z prostriedkov centra.

28. Prístup k súdu je vždy individuálnou záležitosťou a nemôže byť limitovaný normatívnymi podmienkami zákonnej právnej úpravy. To znamená, že prístup k súdu nemôže byť ponímaný kogentne, iba za podmienok a v rozsahu stanovenom zákonom. Zákon nemôže obsiahnuť všetky modely právne relevantných vzťahov. Zákonodarca preto normatívne upravil generálnu klauzulu zabezpečujúcu súlad s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd v § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Zákonodarca teda zveril právo poskytnúť právnu pomoc žiadateľovi Centru právnej pomoci, ktorému zároveň udelil oprávnenie rozhodnúť o tom, či právnu pomoc poskytne alebo nie, a to v prípade, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci, resp. ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti.

29. Je zrejmé, že § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci umožňuje riaditeľovi Centra právnej pomoci rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci v prípade, že žiadateľ nespĺňa iné podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc, kedykoľvek, a to i bez toho, aby sa takéhoto postupu výslovne žiadateľ o právnu pomoc domáhal. Ide o akýsi nástroj na odstránenie tvrdosti zákona. Využitie tejto zákonnej možnosti je však výlučne v kompetencii riaditeľa s tým, že rozhodnúť môže až po predchádzajúcom stanovisku rady Centra právnej pomoci. Prirodzene

sa predpokladá, že to bude práve žalovaný, ktorý po vyhodnotení, že v danom prípade nie sú splnené podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z., túto predloží riaditeľovi na postup podľa § 5b ods. 6 citovaného zákona, ak pôjde o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti.

30. Predmetný spor súvisí s podnikateľskou činnosťou sťažovateľa, pričom žalovaný mal za to, že podnikateľ si musí byť vedomý rizika, ktoré podnikanie zahŕňa, a tiež možnosti prípadných súdnych sporov s podnikaním súvisiacich. Ustanovenie § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci sa podľa dôvodovej správy vzťahuje na situácie, kedy je potrebné zabezpečiť prístup k spravodlivosti vo veciach, v ktorých je spoločensky žiaduce, aby existoval spôsob na zabezpečenie právnej pomoci aj v prípadoch, ako sú napríklad únosy maloletých detí do krajín, kde nie je možné právnu pomoc zabezpečiť na základe bilaterálnych alebo multilaterálnych zmlúv. Je to mechanizmus, ktorý dovoľuje riaditeľovi Centra po vyjadrení Rady centra uvoľniť peňažné prostriedky z rozpočtu Centra na tento účel.

31. Žalovaný uviedol a kasačný súd sa s uvedeným názorom plne stotožňuje, že je evidentné, že v prípade sťažovateľa nejde o žiadnu situáciu demonštratívne pomenovanú dôvodovou správou a situáciu nie je možné ani subsumovať s použitím analógie pod iný typ situácie v duchu dôvodovej správy a účelu ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci. Ide totiž o konanie o správnej žalobe o preskúmanie rozhodnutí, ktorými bol sťažovateľovi vyrubený rozdiel DPH v sume 4.796,35 eur, pričom na takýchto sporoch daňových subjektov so štátom vo všeobecnosti nie je nič „hodné osobitnej ochrany“.

32. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa v súvislosti s tým, že žalovaný sa podľa jeho názoru zaoberal jeho majetkovými pomermi, pričom pri použití ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci, by mali byť jeho majetkové pomery sekundárne, kasačný súd uvádza, že vo vzťahu k „bežnosti“ konaní súvisiacich s opodstatnenosťou vyrubenia rozdielu DPH a v kontexte viazanosti právnym záverom kasačného súdu, žalovaný musel vyhodnotiť príjmové pomery sťažovateľa a jeho sociálny status, nakoľko on sám namietal, že uvedené rozhodnutie daňových orgánov má preňho likvidačný charakter a nútilo by ho predať všetok majetok a situáciu riešiť osobným bankrotom. Svoju majetkovú situáciu napokon sťažovateľ sám používal ako argument, keď ako relevantnú informáciu uvádzal zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

33. Vo vzťahu k uvedenému kasačný súd poukazuje na to, že táto situácia sťažovateľa vznikla ako dôsledok jeho podnikateľskej činnosti. Dôsledky podnikateľského úsilia nie je možné prenášať formou poskytnutia bezplatnej právnej pomoci na štát, pretože inak by vznikla situácia, že neúspešní podnikatelia budú zvýhodňovaní voči úspešným podnikateľom. Sťažovateľ nepreukazoval svoju neschopnosť zabezpečiť si právnu pomoc zo závažných zdravotných, rodinných alebo iných dôvodov. Z účelu poskytovania právnej pomoci vyplýva, že táto vychádza z princípu pomoci slabším, ktorí nie vlastným pričinením a z vlastnej vôle sa dostali do nepriaznivej majetkovej a sociálnej situácie.

34. Vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci kasačný súd považuje skutkový stav zistený správnym orgánom za postačujúci na vyslovenie záveru o neposkytnutí právnej pomoci. Žalovaný sa vysporiadal s okolnosťami žiadanej právnej pomoci a zaujal zrozumiteľné stanovisko, keď konštatoval, že z hľadiska sociálneho a spoločenského statusu, ako aj na základe predmetu sporu, vo vzťahu ku ktorému sťažovateľ žiadal právnu pomoc, nie sú zistené žiadne mimoriadne dôvody na poskytnutie výnimky v prospech sťažovateľa. V tomto smere bolo napadnuté rozhodnutie podrobne odôvodnené. Žalovaný sa podrobne vysporiadal aj s dôvodmi, pre ktoré nie je možný postup podľa § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci, hoci ako vyplýva z rozhodnutia sp. zn. 1Vs/1/2021 zo dňa 24. februára 2022, na to nebol povinný.

IV. Záver

35. Na základe vyššie uvedených dôvodov kasačný súd konštatuje, že kasačná sťažnosť sťažovateľa neobsahuje žiadne právne relevantné tvrdenia, ktoré by mohli ovplyvniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku správneho súdu, ktorého odôvodnenie spĺňa v nevyhnutnom rozsahu požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Kasačný súd preto kasačnú sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol (§ 461 SSP).

36. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že v konaní úspešnému žalovanému orgánu verejnej správy kasačný súd nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal, keďže to nemožno spravodlivo požadovať a v súvislosti s kasačným konaním žalovanému orgánu verejnej správy ani trovy nevznikli (§ 467 ods. 1 v spojení s § 168 SSP).

37. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 463 SSP v spojení s ust. § 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.